

El destí de can Català

Sobre el Vallès Oriental no es publica gaire, molts menys que, per exemple, de la Plana de Vic, i per això és d'agrair l'aparició de col·leccions com la de "Records de Grano-Illers", que edita l'hemeroteca Francesc Mora.

Aquesta col·lecció està integrada per diversos llibrets, d'un format quadrat i amb tapa dura, en cadascun dels quals s'hi exposen fotografies de granollerins destacats. El número vuit està dedicat a les instantànies que va realitzar el geògraf Salvador Llobet en les dècades cinquanta i seixanta del segle passat i constitueixen un excel·lent document del paisatge del Vallès d'aquells anys.

Objectius propers, com façanes de cases de pagès amb finestrals gòtics, una família nombrosa del Montseny, el petit ramader amb la parella de bous i, sobretot, espais amplis de les muntanyes prelitorals, de les litorals i de la plana vallesana, especialment de l'entorn de Granollers, que és on vivia el vell professor. Intentava reflectir a cada imatge allò que han volgut descriure sempre els geògrafs, és a dir, les relacions entre el medi natural i les persones.

Em va cridar l'atenció una fotografia titulada can Català, a Palou, l'any 1947, per la bellesa i la tranquil·litat que suggeria. La filera d'ametllers a primer terme, els camps de cereal extensos, la masia al bell mig, dominadora indiscutible de la plana, teulada de doble vessant, porta centrada amb arc de mig punt, porxo, pallar i feixos de canyes recolzades a la paret. La serra de cap a llevant on s'hi endevinen el bosc ben delimitat i els ceps de les vi-nyes abans de l'horitzó tancat pels tres turons de Cèl·ecs, equilibrats com sempre.

Se'ns va ocórrer, un dissabte al matí, de seguir l'exemple dels arqueòlegs del programa televisiu "Sota terra" i anar a veure si encara seria possible trobar can Català actualment, en un espai, com el de Palou, molt transformat per la indústria i els nusos de comunicació. Recordem que Palou és una parròquia que fou municipi independent fins que va ser annexionada a Granollers a principis del segle XX.

Al mapa de detall hi trobem can Català. Hi anem. Sobre el terreny, el mapa correspon fidelment amb l'espai real: el carrer de les fàbriques de la vora dreta del Congost, passem per sota la carretera que ve de Parets, arribem al límit amb Montmeló. Ens hem de desviar per l'ample carrer industrial, deixar el cotxe i pujar uns pocs metres pel caminet vermell del mapa. Ho fem i ens trobem en una petita esplanada un xic enlairada, davant mateix de la tribuna del Circuit Automobilístic. Només ens en separa un carrer circumdant i la via del tren del nord. Hi ha herbes altes però ni rastre de la casa. Mirem el paisatge de fons per llevant, la serra de Cèl·ecs, el turó de les vinyes. El relleu és ben exacte que el de la fotografia de 1947, som al mateix lloc que el doctor Llobet quan va fer la fotografia. Les vinyes llunyanes han desaparegut i el bosc ho domina tot, l'ample vall del Congost, la dels camps tranquils, ara és plena de naus geomètriques, grandioses, prosaïques. Can Català, doncs, deu haver desaparegut en qualsevol moviment de terra en la construcció d'aquestes naus i els seus carrers.

Ens fixem que a un marge de l'esplanada on som hi ha un petit bosquet, unes quantes alzines, matolls, espinoses i un avellaner. És sospitós l'avel·laner. Ens hi acostem i en un xaragall, enmig de la malesa, hi descobrim l'objectiu. Encara s'hi endevina la paret mestra que devia suportar el carener de doble vessant, ara inexistent. Un altre tros de paret i a baix, un angle del que devia ser el porxo, perquè és, com el de la fotografia, de pedra vista. Tot el que queda de can Català.

No cal anar dos mil anys enrere. Els canvis urbanístics del Vallès han estat tan intensos que els elements de fa mig segle ja s'han convertit en peces arqueològiques.

Ens n'anem amb una sensació de tristesa per la bellesa perduda del paisatge. Sobretot amb l'esperança que els valors espirituals del vell món rural puguin obrir-se pas en el Vallès d'avui.

Lluís Galobart



Papereria-Merceria

Can Ferrer

Crta. Barcelona, 100
08187 Sta. Eulàlia de Ronçana
Telf/Fax 938446417
canferrer@hotmail.com